

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 3Svk/13/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7019200758
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 12. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Benczová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2021:7019200758.2

Uznesenie

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: H.. V. O., K.. X. R. XXXX, I. O. W. XX, XXX XX W. V.; proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, kancelária Prešov, so sídlom Masarykova 10, 080 01 Prešov; o preskúmanie rozhodnutia žalovaného sp. zn. KaPO/21731/2019, ČRZ: 118630/2019 zo dňa 12. augusta 2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S 74/2019-38 zo dňa 26. februára 2021, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť zamietá.
- II. Účastníkom konania nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznáva.

odôvodnenie:

Odôvodnenie

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Žalobca požiadal žalovaného listom doručeným dňa 24. júna 2019 o určenie právneho zástupcu vo veci správnej žaloby proti rozhodnutiu Obce Studenec č. 13/2017 zo dňa 16. marca 2017 a oznámeniu Obce Studenec č. FD/159/2017 zo dňa 3. mája 2017 o zamietnutí odvolania, ktorými bol žalobcovi vyrubený poplatok za komunálne odpady na rok 2017 v sume 75,- €.

2. Žalovaný rozhodnutím sp. zn.: KaPO/21731/2019, ČRZ: 118630/2019 zo dňa 12. augusta 2019 (ďalej len „rozhodnutie žalovaného“) zastavil konanie o nároku žalobcu na poskytnutie právnej pomoci podľa § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) v spojení s § 30 ods. 1 písm. i) zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“).

3. Svoje rozhodnutie odôvodnil žalovaný tým, že žalobca podal rovnakú žiadosť už 10. septembra 2018, o ktorej rozhodol žalovaný rozhodnutím sp. zn. KaPO 1N 26530/2018, ČRZ: 173886/2018 zo dňa 14. decembra 2018 tak, že žalobcovi nárok na poskytovanie právnej pomoci nepriznal. Keďže sa v tej istej veci už právoplatne rozhodlo a skutkový stav sa podstatne nezmenil, žalovaný zastáva názor, že boli splnené podmienky pre zastavenie konania o druhej žiadosti žalobcu. Poučil tiež žalobcu, že proti rozhodnutiu žalovaného možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia.

4. Proti rozhodnutiu žalovaného podal žalobca správnu žalobu zo dňa 25. septembra 2019 na Krajský súd v Košiciach (ďalej len „správny súd“), ktorou sa domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného a vrátenia veci na ďalšie konanie. Požiadal tiež o nariadenie pojednávania.

5. K správnej žalobe sa vyjadril aj žalovaný, ktorý upozornil, že žalobca pred podaním žaloby proti rozhodnutiu žalovaného nevyčerpal všetky opravné prostriedky (v tomto prípade odvolanie). Preto navrhol žalobu podľa § 7 písm. a) v spojení s § 98 ods. 1 písm. g) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) odmietnuť.

6. Žalobca vo svojej replike v plnom rozsahu zotrval na žalobe. Uviedol, že poučenie žalovaného bolo nesprávne a proti jeho rozhodnutiu nemohol podať odvolanie, keďže žalovaný nemá nadriadený orgán. Žalobca zastával preto názor, že žaloba bola prípustná.

7. Uznesením č. k. 7 S 74/2019-38 zo dňa 26. februára 2021 (ďalej ako „napádané uznesenie“ alebo aj „uznesenie správneho súdu“) správny súd žalobu žalobcu ako neprípustnú podľa § 98 ods. 1 písm. g) SSP odmietol a účastníkom nárok na náhradu trov konania nepriznal. Vychádzajúc z § 7 písm. a) SSP správny súd skonštatoval, že žalobca pred podaním správnej žaloby proti rozhodnutiu žalovaného nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie mu umožňuje osobitný predpis. S odkazom na čl. 5 ods. 1, 2 a 5 Štatútu Centra právnej pomoci, uverejneného v Oznámení 10/2014 Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 9. mája 2014 č. 37828/2014/110 (ďalej len „Štatút CPP“) uzavrel, že ak zákon neustanovuje inak, odvolacím orgánom Centra právnej pomoci (ďalej len „CPP“) podľa osobitného predpisu (§ 58 Správneho poriadku) je riaditeľ.

II.

Kasačná sťažnosť a priebeh konania na kasačnom súde

8. Proti uzneseniu správneho súdu podal žalobca - sťažovateľ kasačnú sťažnosť z dôvodu, že toto vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, a súčasne aj z dôvodu, že správny súd mal nesprávnym procesným postupom znemožniť sťažovateľovi uskutočnenie procesných práv v miere porušujúcej jeho právo na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. g) a f) SSP).

9. Nesprávne právne posúdenie veci vidí sťažovateľ v právnom názore správneho súdu, podľa ktorého je proti rozhodnutiu žalovaného prípustný riadny opravný prostriedok. Zdôrazňuje (odkazujúc na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sžo 13/2014 zo dňa 24. septembra 2015), že CPP so sídlom v Bratislave zabezpečuje poskytovanie právnej pomoci prostredníctvom regionálnych kancelárií na celom území Slovenskej republiky. Samotné CPP so sídlom v Bratislave ako aj jeho regionálne kancelárie (vrátane žalovaného) predstavujú jeden orgán. Proti rozhodnutiu žalovaného preto nemožno podať odvolanie podľa § 53 Správneho poriadku, keďže s ohľadom na už uvedené žalovaný nemá nadriadený orgán, ktorý by o takomto odvolaní mohol rozhodnúť. Súčasne tiež upriamuje pozornosť na § 98 ods. 2 SSP podľa ktorého mal správny súd spolu s odmietnutím žaloby rozhodnúť aj o postúpení veci príslušnému orgánu verejnej správy, čo neurobil.

10. Procesné pochybenie správneho súdu vidí sťažovateľ v tom, že napriek jeho výslovnej žiadosti o nariadenie pojednávania obsiahnutej v správnej žalobe (§ 182 ods. 1 písm. g) SSP), toto správny súd nenariadil a o žalobe rozhodol bez nariadenia pojednávania. Sťažovateľ podotýka, že napadnuté uznesenie je jednostranné, založené len na vyjadrení žalovaného k správnej žalobe.

11. Ku kasačnej sťažnosti sťažovateľa sa vyjadril žalovaný, ktorý sa v plnom rozsahu stotožnil s napádaným uznesením a odkázal na jeho odôvodnenie.

12. Počas kasačného konania doručil sťažovateľ aj repliku k vyjadreniu žalovaného. Zotrval na podanej kasačnej sťažnosti. Uviedol, že žalovaný zavádzajúco používa v rozhodnutiach dva typy poučení - v jednom poučuje o možnosti podať odvolanie a v druhom type o možnosti podať správnu žalobu. Toto zmatečné používanie rôznych poučení malo podľa jeho názoru vplyv aj na vydanie napádaného uznesenia. Rovnako sťažovateľ upriamuje pozornosť, že v obdobných prípadoch, keď žalovaný nepriznáva nárok na poskytnutie právnej pomoci, poučuje sťažovateľa o možnosti podať správnu žalobu. Túto argumentáciu pritom sťažovateľ chcel uviesť aj na pojednávaní, čo mu nebolo umožnené, keďže správny súd, napriek jeho žiadosti, pojednávanie nenariadil.

III.

Posúdenie kasačného súdu

13. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačná sťažnosť sťažovateľa bola podaná včas (§ 443 ods. 1 SSP), oprávnenou osobou (§ 442 ods. 1 SSP) a je prípustná (§ 439 ods. 1 SSP), preskúmal napadnuté uznesenie správneho súdu v medziach sťažnostných bodov uplatnených sťažovateľom (§ 453 ods. 2 SSP) spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

14. Sťažovateľ svojou kasačnou sťažnosťou žiada od kasačného súdu, aby posúdil (i) či je voči rozhodnutiu žalovaného o zastavení konania o nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 25 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci v spojení s § 30 ods. 1 písm. i) Správneho poriadku prípustný riadny opravný prostriedok, ktorý je sťažovateľ povinný vyčerpať pred podaním správnej žaloby a (ii) či nenariadenie pojednávania, napriek žiadosti sťažovateľa, predstavuje neprímeraný zásah do práva na spravodlivý proces aj v prípadoch, ak správny súd rozhoduje procesným rozhodnutím, ktorým sa konanie končí.

15. Pri riešení sťažovateľom nastolených otázok kasačný súd zohľadňoval aj rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Keďže odo dňa 1. augusta 2021 došlo k prechodu kompetencií zo správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (čl. 154g ods. 4, 5 a 6 Ústavy v spojení s § 101e ods. 1 a 2 a § 8a ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), vychádzajúc z účelu zabezpečenia kontinuity rozhodovacej činnosti, z právnej istoty a ochrany legitímnych očakávaní založených aj na ustálenej rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít (§ 5 ods. 1 SSP v spojení s čl. 2 ods. 1 až 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov) sa kasačný súd naďalej považuje za viazaný doterajšou rozhodovacou činnosťou správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

IV.A

Prípustnosť riadnych opravných prostriedkov proti rozhodnutiu o zastavení konania o nároku na poskytnutie právnej pomoci

16. Pri riešení prvej nastolenej právnej otázky dáva kasačný súd do pozornosti, že zákon o poskytovaní právnej pomoci predstavuje realizáciu ústavného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy. Upravuje prioritne podmienky na poskytnutie právnej pomoci v rôznych oblastiach práva (§ 3 ods. 1 písm. a) a ž d) zákona o poskytovaní právnej pomoci). Sťažovateľ v preskúmvanej veci žiadal o priznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci v konaní pred správnym súdom, teda vo vnútroštátnom spore (§ 3 ods. 1 písm. a) v spojení s § 6 a nasl. zákona o poskytovaní právnej pomoci).

17. Na rozdiel od úpravy materiálnych a formálnych podmienok poskytovania právnej pomoci, procesná úprava konania a rozhodovania o nároku na jej poskytnutie nie je upravená v zákone o poskytovaní právnej pomoci komplexne. Na konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci a o súvisiacich nárokoch podľa zákona o poskytovaní právnej pomoci sa z procesného hľadiska vzťahuje Správny poriadok (§ 25 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci), pokiaľ zákon o právnej pomoci neustanovuje inak. Uplatniteľná v konaní o nároku na poskytnutie právnej pomoci je preto aj procesná úprava zastavenia konania (§ 30 Správneho poriadku), ak existujú procesné prekážky, pre ktoré nemožno meritórne rozhodnúť o samotnom nároku (teda keď nemožno rozhodnúť o priznaní alebo nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci).

18. Podľa ustanovenia § 30 ods. 1 písm. i) v spojení s § 53 a argumentum a contrario § 30 ods. 2 Správneho poriadku je proti rozhodnutiu o zastavení konania možné podať riadny opravný prostriedok - odvolanie, pokiaľ osobitný predpis neustanovuje inak.

19. Podľa § 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci „Centrum rozhodne o žiadosti do 30 dní od doručenia žiadosti, ktorá spĺňa náležitosti podľa odseku 1; túto lehotu nemožno predĺžiť. Proti

rozhodnutiu o nároku na poskytnutie právnej pomoci nie je možné podať opravný prostriedok. Proti rozhodnutiu o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci možno podať správnu žalobu do 15 dní odo dňa doručenia tohto rozhodnutia.“

20. Z hľadiska riešenej právnej otázky je podľa právneho názoru kasačného súdu rozhodujúci výklad ustanovenia § 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Teda či rozhodnutiami o nároku je možné chápať aj všetky ostatné rozhodnutia vydávané v konaní vedenom CPP o nároku na poskytnutie právnej pomoci.

21. Kasačný súd je toho názoru, že ak zákonodarca uvádza pojem „rozhodnutie o nároku“ v súlade s gramatickým výkladom predmetného ustanovenia (nárok vo všeobecnom ustálenom význame ako právo alebo oprávnenie -KAČALA, J.; PISÁRČIKOVÁ, M.; POVAŽAJ, M.: Krátky slovník slovenského jazyka. 4. doplnené a upravené vydanie. Bratislava: Veda, 2003, 985 s.) je pod tým potrebné chápať iba rozhodnutia CPP v merite veci, teda rozhodnutia o priznaní alebo nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci.

22. V tejto súvislosti potom, ak ustanovenie § 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci vylúčilo možnosť podať opravný prostriedok pri rozhodnutí o nároku, riadne opravné prostriedky sú vylúčené iba proti meritórnym rozhodnutiam správneho orgánu, teda rozhodnutiam o samotnom práve, teda proti rozhodnutiu, ktorým bol priznaný alebo nepriznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci. Predmetné ustanovenie (vylúčenie riadnych opravných prostriedkov) však nedopadá na iné procesné rozhodnutia vydávané CPP v konaní o nároku na poskytnutie právnej pomoci, napr. aj rozhodnutie o zastavení konania o nároku na poskytovanie právnej pomoci (§ 30 a nasl. Správneho poriadku v spojení s § 25 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci), kde kvôli procesným prekážkam neboli podmienky priznania nároku na poskytovanie právnej pomoci (a ich naplnenie) vôbec posudzované.

23. Kasačný súd má za to, že pokiaľ by bolo úmyslom zákonodarcu vylúčiť riadne opravné prostriedky aj proti procesným rozhodnutiam v konaní o nároku na poskytnutie právnej pomoci (pri ktorých Správny poriadok opravné prostriedky pripúšťa), zrejme by v tomto smere zvolil jednoznačnejšiu formuláciu.

24. Ak zákonodarca následne v ustanovení § 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci na podanie žaloby proti rozhodnutiu o nepriznaní nároku stanovil osobitnú lehotu, ide len o stanovenie výnimky v dĺžke lehoty pre súdny prieskum negatívnych rozhodnutí.

25. Takémuto chápaniu nasvedčuje aj historický vývoj ustanovenia § 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Ten totiž v znení účinnom do 30. júna 2016 upravoval osobitné procesné postupy len vo vzťahu k rozhodnutiu o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci (vo vzťahu k tomuto vylučoval možnosť podať opravný prostriedok) a vo vzťahu k rozhodnutiu o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci pripúšťal opravný prostriedok - odvolanie, o ktorom rozhodoval krajský súd v procesnom postupe podľa tretej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) - Rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov.

26. Aktuálne znenie ustanovenia § 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci bolo upravené čl. CXV zákona č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v nadväznosti na prijatie nových procesných kódexov, pričom účelom dotknutej novely nebolo zmeniť rozsah vylúčenia opravných prostriedkov (resp. nastavenia ich osobitného režimu) aj proti procesným rozhodnutiam v konaní o nároku na poskytnutie právnej pomoci, ale len formulačne prispôbiť podmienky pre priamy súdny prieskum meritórných rozhodnutí „o nároku na poskytnutie právnej pomoci“ v kontexte zrušenia tretej hlavy piatej časti OSP a jej nahradenia SSP.

27. Z vyššie uvedeného preto vyplýva, že právna úprava pre podávanie opravných prostriedkov stanovená v § 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci je úpravou špeciálnou vzťahujúcou sa na dva typy rozhodnutí vydávaných CPP - o priznaní nároku a o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej

pomoci. Právo podať opravný prostriedok sa pri všetkých ostatných rozhodnutiach vydávaných CPP v konaní o nároku na poskytnutie právnej pomoci v zmysle ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci riadi ustanoveniami Správneho poriadku.

28. Kasačný súd neopomína sťažovateľovu námietku, že o jeho prípadnom odvolaní podľa § 53 a nasl. Správneho poriadku proti rozhodnutiu žalovaného by nemal kto rozhodnúť, keďže žalovaný nemá nadriadený orgán. Ani s touto sa však nebolo možné stotožniť.

29. Nemožno v zásade spochybňovať argumentáciu sťažovateľa v tom, že o odvolaní ako riadnom opravnom prostriedku podľa § 53 a nasl. Správneho poriadku v zásade rozhoduje správny orgán najbližšieho vyššieho stupňa nadriadený správneho orgánu, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal (§ 58 ods. 1 Správneho poriadku). Právna úprava však obsahuje osobitné pravidlo upravujúce rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam orgánov právnických osôb (akou je aj CPP), kde kompetenciu rozhodnúť o opravnom prostriedku zveruje útvaru ustanovenému zákonom a ak taký nie je, útvaru určenému jej štatútom (§ 58 ods. 2 Správneho poriadku).

30. V tomto smere je relevantné ustanovenie § 5 ods. 3 zákona o poskytovaní právnej pomoci, podľa ktorého podrobnosti o organizácii CPP upravuje Štatút CPP schválený Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Podľa čl. 5 ods. 1 a 2 Štatútu CPP v znení účinnom ku dňu rozhodovania žalovaného má kancelária CPP postavenie odboru, ide o organizačný útvar CPP (teda o orgán právnickej osoby). Podľa čl. 5 ods. 5 Štatútu CPP v znení účinnom ku dňu rozhodovania žalovaného pokiaľ zákon o poskytovaní právnej pomoci neustanovuje inak, odvolacím orgánom CPP pre účely § 58 ods. 2 Správneho poriadku je riaditeľ, ktorý rozhoduje na základe návrhu ním ustanovenej osobitnej komisie. Táto právna úprava je zachovaná aj v čl. 5 ods. 5 Štatútu CPP z 22. júla 2019, ktorý nadobudol účinnosť 1. septembra 2019.

31. Kasačný súd zastáva právny názor, keďže zákon o poskytovaní právnej pomoci neustanovuje inak, že § 5 ods. 3 zákona o poskytovaní právnej pomoci v spojení s čl. 5 ods. 5 Štatútu CPP predstavujú osobitnú úpravu určenia odvolacieho orgánu predpokladanú § 58 ods. 2 Správneho poriadku. Preto argumentácia sťažovateľa o absencii orgánu oprávneného rozhodnúť o prípadnom odvolaní proti rozhodnutiu žalovaného o zastavení konania neobstojí.

32. Pokiaľ sa sťažovateľ dovoľáva rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sžo 13/2014 zo dňa 24. septembra 2015, toto nie je na predmetný prípad aplikovateľné. V dotknutom rozhodnutí išlo totiž o konanie vo veci súdneho prieskumu rozhodnutia o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci (na rozdiel od rozhodnutia o zastavení konania o nároku na poskytnutie právnej pomoci v tejto veci), ktoré bolo vydané za účinnosti inej (odlišnej) právnej úpravy upravujúcej prípustnosť riadny opravný prostriedok - odvolanie, o ktorom rozhodoval súd (bod 23 a 24). Právne názory, na ktoré odkazuje sťažovateľ (bod 9) sa pritom týkali výlučne správosti formálneho označenia žalovaného v súdnom rozhodnutí za predchádzajúcej právnej úpravy, nie právnych otázok riešených v tomto konaní.

33. Kasačný súd na podporu svojej argumentácie dáva naopak do pozornosti rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sžk 24/2018 zo dňa 26. februára 2019, sp. zn. 8Sžk 2/2021 zo dňa 27. januára 2021 a iné, kde boli predmetom prieskumu rozhodnutia podobné ako v tejto veci, a to až po vyčerpaní riadneho opravného prostriedku - odvolania, o ktorom rozhodol riaditeľ CPP. V žiadnom z týchto konaní pritom nevznikla pochybnosť o prípustnosti a zákonnosti tohto riadneho opravného prostriedku.

34. Zhrňujúc doteraz uvedené kasačný súd zastáva právny názor, že voči rozhodnutiam vydaným žalovaným v konaní o nároku na poskytnutie právnej pomoci právna úprava rozlišuje v zásade dva režimy prípustnosti opravných prostriedkov:

(i) V prípade meritórnych rozhodnutí o priznaní alebo nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci nie je prípustný riadny opravný prostriedok (§ 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci). Tomu musí zodpovedať aj poučenie o prípustnosti opravných prostriedkov.

(ii) V prípade procesných rozhodnutí (napr. rozhodnutia o zastavení konania o poskytovaní právnej pomoci) môže byť prípustný riadny opravný prostriedok (odvolanie) pokiaľ to všeobecný predpis o správnom konaní pripúšťa a osobitný predpis - zákon o poskytovaní právnej pomoci nevyklučuje (§ 25 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci v spojení s § 53 a § 30 ods. 1 a 2 Správneho poriadku). Tomu musí tiež zodpovedať aj poučenie o prípustnosti vydaného rozhodnutia.

35. Aplikujúc vyššie uvedené na prípad sťažovateľa sa kasačný súd stotožňuje s právnym názorom správneho súdu, že proti rozhodnutiu žalovaného o zastavení konania o nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 25 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci v spojení s § 30 ods. 1 písm. i) Správneho poriadku bol prípustný riadny opravný prostriedok - odvolanie podľa § 25 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci v spojení s § 53 a § 30 ods. 1 a 2 Správneho poriadku, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť riaditeľ CPP podľa § 58 ods. 1 Správneho poriadku v spojení s § 25 ods. 1 a § 5 ods. 3 zákona o poskytovaní právnej pomoci a v spojení s čl. 5 ods. 5 Štatútu CPP. O týchto skutočnostiach bol sťažovateľ riadne poučený v rozhodnutí žalovaného.

36. Keďže sa sťažovateľ obrátil na správny súd so žalobou proti rozhodnutiu žalovaného bez vyčerpania zákonom priznaných riadnych opravných prostriedkov jeho správna žaloba je neprípustná podľa § 7 písm. a) SSP, ako správne uzavrel správny súd. Takúto žalobu bol preto správny súd povinný odmietnuť podľa § 98 ods. 1 písm. g) SSP. Sťažovateľ bol o prípustnosti riadneho opravného prostriedku - odvolania náležite poučený v rozhodnutí žalovaného, preto na prípad sťažovateľa nemohlo byť aplikované ustanovenie § 98 ods. 2 SSP (povinnosť správneho súdu spolu s uznesením o odmietnutí žaloby postúpiť vec príslušnému orgánu verejnej správy, ak sa žalobca riadil nesprávnym poučením).

37. Kasačný súd sa v plnom rozsahu stotožňuje s právnym posúdením veci správnym súdom a uzatvára, že napádané uznesenie nevychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

IV.B

Povinnosť nariadiť pojednávanie, ak o to účastník súdneho konania požiada

38. Kasačný súd posúdil aj druhú podstatnú námietku sťažovateľa, teda že správny súd nenariadil na prejednanie predmetnej veci pojednávanie, napriek tomu, že o to sťažovateľ požiadal a rozhodol uznesením o odmietnutí žaloby. Tento postup správneho súdu považuje sťažovateľ za nesprávny a porušujúci jeho právo na spravodlivý proces (zakladajúci kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP).

39. Podľa § 107 ods. 1 písm. a) SSP je "predseda senátu povinný nariadiť na prejednanie veci samej pojednávanie, ak o to požiada aspoň jeden z účastníkov konania."

40. Kasačný súd si je vedomý skutočnosti, že podľa ustálenej rozhodovacej činnosti prezentovanej napríklad rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžsk 2/2019 zo dňa 22. októbra 2019, publikované pod č. R 18/2021 „... z dikcie vyššie citovaného § 107 ods. 1 písm. a) S.s.p. je zrejme, že predmetné ustanovenie zakotvuje povinnosť správneho súdu nariadiť ústne pojednávanie na prejednanie veci samej ak o to požiada aspoň jeden z účastníkov konania.“ Porušenie tejto povinnosti zo strany správneho súdu je procesnou vadou odôvodňujúcou zrušenie rozhodnutia správneho súdu podľa § 440 ods. 1 písm. f) v spojení s § 462 ods. 1 SSP.

41. Kasačný súd sa s vyššie uvedenou ustálenou rozhodovacou činnosťou v plnom rozsahu stotožňuje, poukazuje však na to, že situácia, ktorá je predmetom prieskumu kasačného súdu v tejto veci sa od vyššie uvedenej odlišuje. Ustanovenie § 107 ods. 1 písm. a) SSP je totiž výslovne aplikovateľné len vtedy, ak správny súd prejednáva vec samú, resp. rozhoduje vo veci samej. V tomto smere možno poukázať aj na komentárovú spisbu (BARICOVÁ, J.; FEČÍK, M.; FILOVÁ, A. a kol.: Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava: C. H. Beck, 2018, str. 593 - 595): „Pojednávanie treba nariadiť v tom prípade, ak sa má rozhodnúť vo veci samej, teda sa má rozhodnúť o žalobe... Správny súd môže všetky svoje rozhodnutia, pri ktorých neprichádza do úvahy nariadenie pojednávania podľa § 107 ods. 1 SSP, ako aj rozhodnutia, ktoré sa netýkajú veci samej, teda sa v nich nerozhoduje o vecnej stránke žaloby, vydať i bez toho, aby vydaniu rozhodnutia predchádzalo ústne pojednávanie.“

42. Kasačný súd súhlasí s názorom sťažovateľa v tom, že zásada ústnosti a bezprostrednosti súdneho konania úzko súvisí s princípom kontradiktórnosti, s možnosťou vykonávať dokazovanie a správne súdy sú ju v plnom rozsahu povinné aplikovať pri rozhodovaní o merite konania - o veci samej. V posudzovanom prípade však správny súd vydával procesné rozhodnutie - vec odmietal (prvý diel druhej hlavy druhej časti SSP). Ide o rozhodnutie, ktoré je výsledkom postupu súdu, v rámci ktorého sa posudzuje (ne)spĺnenie základných procesných podmienok konania. Pri takomto postupe sa dokazovanie spravidla nevykonáva, súd relevantné skutočnosti skúma z úradnej povinnosti (§ 97 SSP), posudzuje najmä písomné podklady doručené žalobcom, uplatnenie nových argumentov nad rámec žaloby už právna úprava v zásade neumožňuje (§ 183 a § 181 SSP), a preto ani nemožno očakávať, že by prípadné pojednávanie, návrhy na ňom prednesené a jeho výsledky mohli zmeniť rozhodnutie súdu. Vyváženie kolidujúcich princípov (zásada ústnosti a požiadavka procesnej ekonomie) je v prípade procesného rozhodovania obsiahnutá práve v § 107 SSP. Podľa neho preto nie je potrebné nariadiť pojednávanie, ak má byť vydané iné rozhodnutie ako rozhodnutie vo veci samej.

43. V preskúvanom prípade správny súd rozhodol uznesením o odmietnutí žaloby podľa § 98 ods. 1 písm. g) v spojení s § 7 písm. a) SSP. Jeho rozhodnutie vo svojej podstate znamená, že z dôvodu procesnej prekážky (nepripustnosti žaloby proti vymedzenému predmetu prieskumu z dôvodu nevyčerpania všetkých riadnych opravných prostriedkov) správny súd žalobu nemohol meritórne prejednať (nemohol rozhodnúť o namietanej (ne)zákonnosti napádaných správnych aktov). Správny súd pritom rozhodol (a svoje rozhodnutie odôvodnil) len na základe skutočností, ktoré sú zrejmé už zo žaloby a jej príloh. Keďže v predmetnom prípade ide o procesné rozhodnutie, ktorým sa konanie končí a nie o rozhodnutie vo veci samej, správny súd nebol povinný podľa § 107 ods. 1 písm. a) SSP nariadiť v predmetnej veci pojednávanie, i keď to sťažovateľ požadoval. Nenariadenie pojednávania v rozpore so žiadosťou sťažovateľa preto v tejto veci nemôže zakladať kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP.

44. Pre úplnosť je namieste dodať, že pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že napádané uznesenie a proces smerujúci k jeho vydaniu bol jednostranný, vychádzajúci len z vyjadrenia žalovaného, nie je tomu tak. Kasačný súd poukazuje na to, že k vyjadreniu žalovaného (bod 5) sa sťažovateľ mal možnosť vyjadriť a aj tak urobil (bod 6). Správny súd mal preto k dispozícii komplexné informácie pre svoje rozhodnutie.

V.
Záver

45. Zhrňujúc vyššie uvedené dospel kasačný súd k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná v celom svojom rozsahu, a preto ju zamietol (§ 461 SSP).

46. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd tak, že ju žiadnemu z účastníkov nepriznal, keďže sťažovateľ nemal úspech v kasačnom konaní, a u procesne úspešného žalovaného nezistil výnimočné dôvody, pre ktoré by mohol spravodlivo požadovať náhradu trov konania (§ 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 a § 168 SSP).

47. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 463 v spojení s 147 ods. 2 a § 139 ods. 4 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.